

הברית החדשה: קסינג'ר בפגישתו הראשונה עם אנואר אל-סאדאת

תורת השלבים עלונה לחק אמונה מסוכנת זאת. התגשמותה תיווצר תמונה של ישראל המצטמקת בעליכורחה, מפאת הודשתה, שלב אחרי שלב, כמו בימי צלאח-אל-דין ויורשיו.

אדם בעל חוש היסטורי כמו קסינג'ר, היה מבחין בסכנה זו — אילו היה ישראלי, כמנהיג ישראלי, היה עושה את הכל כדי לקדם את פניה על-ידי יצירת תמונה אחרת לגמרי: תמונה של ישראל הודעת היכן גבולה הלגיטימי, והמחזיקה בשטחים נוספים רק זמנית, כפיך דון לקראת השלום, והמוכנה להחזירם בכל עת במיסגרת של שלום והתפייסות.

היכן קסינג'ר הישראלי?

קסינג'ר האמריקאי, המפעיל את המוח היהודי שלו לטובת מולדתו החדשה, מציע למרחב "שלום אמריקאי" — PAX AMERICANA.

אילו היה ישראלי, והיה מפעיל את מוחו למען המדינה, היה מציע שלום ישראלי-ערבי, "שלום שמיי", PAX SEMITICA.

הוא לא היה מסתפק בהצעות מעשיות של קווי-גבול ופיתרון בעיות, אלא היה מציג לעמי המרחב תמונה חדשה, שבכוחה לרתק את דימויכם.

גיבורו של קסינג'ר, מטרניך, עשה זאת. הוא עיצב את "הברית הקדושה" לא רק כמציאות פוליטית אלא גם כחזון רוחני — ברית של קיסרים ומלכים, הקשורים זה בזה בהתחייבות הדדית לשמור ביחד על השלום והסדר, כדי להבטיח שלוה וביטחון.

כך עשה גם ביסמארק, הוא הציג כאידיאל את חיסול הפילוג שפיצל את גרמניה בין עשרות נסיכויות, ואת אחד גרמניה כמדינה חזקה השומרת על השלום, יחד עם הקיסריות של רוסיה ואוסטריה-הונגריה.

בפני המרחב נפתחו בשנת תשל"ד אופקים חדשים לגמרי. מה שנראה עד כה כאיור נחשל ומפגר, הנהדר לשיעבוד ולעוני, הפך לשטח בעל פוטנציאל כלכלי וטכני גולגני תוסס.

בגלל הסיכסוך הישראלי-ערבי מתעכבת התפתחות זו. מיליארדים נזרקים לתוך ביבה-שופכין של המילחמה. המעצמות הזרות שומרות על יכולתן לנצל ולהפיק זכויות יתר, בגלל התפקיד שהן ממלאות כמתווכות, כמשכילות-שלום או כספקות-נשק.

התפייסות ישראלית-ערבית, שתביא די שילוב אוצרות הטבע והרוח, הכישרון והטכני נורווגיה של ישראל ועמי-ערב, יכולה להפוך את כל המרחב, תוך דור אחד, למעצמה עולמית בלתי-תלויה, המתחרה באירופה המערבית, בגוש הקומוניסטי וכיפאן.

פעם היה זה חלום הנראה רחוק מן המציאות. בסוף תשל"ד זוהי אפשרות פוטנציאלית.

העושר קיים. היכולת קיימת. הנתונים הבינלאומיים הדרושים קיימים.

אולם חסר רוח של אקטיביזם מדיני ורוחני בישראל, שישים קץ לדיכאון הפאטאליסטי שהשתרר במדינה, שיזרוק לחלל רעיון חדש ושיפעל על פיו באומץ-לב. בקיצור: קסינג'ר ישראלי.

הוא לא קם בתשל"ד. האיש של שנה זו היה קסינג'ר האמריקאי.

ישראל והערבים (הפשרה טריטוריאלית) בי מלאנג האוילי שנוצר בישראל בשנת תשל"ד) אלא בכניעה ישראלית לאמריקאים. על בניעה כזאת אין לערבים כל צורך לגמול לישראל ברצון טוב.

הלחץ האמריקאי, המכריח את ישראל לסגת, ייראה לערבים כפרי הכוח הערבי, תוצאת הניצול הנכון של המשאבים המדיניים והכלכליים של העולם הערבי, המופי עלים כלפי ארצות-הברית.

דשרשרת כזאת של נסיגו אין גבול טבעי. המכניזם של לחץ ערבי על אמריקה, ולחץ אמריקאי על ישראל, יכזב להימשך בני סוף.

אם ישתכנעו הערבים שישראל פועלת תחת לחץ בילי-בד, ושיש בנחם להגביר את הלחץ, יגברו בעולם הערבי הקולות שיטענו שאין כל צורך להיעצר בקו הירוק.

כך משתלב הדגם האמריקאי עם רעיון "נקניק הסא-לאמי". הרווח בחוגים רחבים — רעיון המשווה את ישראל לנקניק, שאי-אפשר לבלוע בבת אחת, אך שאפשר לחתוך אותו פרוטות-פרוסות, עד כלותו.

אין רעיון מסוכן יותר לעתיד ישראל, מאשר זה. דגם הנראה כאילו הוא מאשר אותה, והי מחוק אותה עוד יותר תוך כדי הגשמתה, צופן בחובו סכנה נוראה.

הצלבים החדשים

תודעה של כל עם מושפעת במידה רבה מאד על-ידי נסיגותיו והיסטוריים, כפי שהם נלמדים בבית-הספר ומתוארים בספרים. אחת החוויות הלאומיות המרכזיות בהיס'טוריה הערבית היא פרשת הכיבוש הצלבני.

בעיני הערבים, הלומדים פרשה זו בהרחבה בבית-הספר, נראית חווייה זו כן:

הצלבים נהנו תחילה מעליגות צבאית, וניצלו את פיצול העולם הערבי. הם קנו אחיזה בארץ, ולאחר מכן, בשרשרת של מילחמות, הרחיבו אחיזה זו עד שהתבססו בעבר-היורד, חדרו ללב מצריים, הגיעו למבואות דמשק והשיקו צי ביס'טוף.

במשך שלושה דורות התגונן העולם הערבי בפני ה-צלבים תוך נסיגה מתמדת.

בהדרגה גבר הכוח הערבי. יחסי-הכוחות התאזנו. נוצר מצב של קיפאון, כשקווי-הגבול זזים הלך וחזור. בזה אחר זה בנו הצלבנים "קווי ברילב" של מיבצרים, שלא היו תחליף לכוח-המחץ של הצבא הצלבני הנייד בראשית הממלכה.

אולם התגברות הכוח הערבי גמשה, והקערה החלה מתהפכת על פיה. בהדרגה כבשו הערבים בחזרה את השטחים שאיבדו. בשרשרת של מילחמות הצטמקה הממ'לכה הצלבנית.

הם גורשו ממצריים ומסוריה, הושלכו אל ממערב לירדן, פולקו מירושלים ומהרי יהודה ושומרון, עד שדא נותר אלא ראשי-גשר בחוף הים. לבסוף פולקו גם משם, והושלכו לים, פשו'טו כמשמעותו.

בדור האחרון רואים ערבים רבים את מדינת-ישראל כמהדורה חדשה של הממלכה הצלבנית. ממילא הם מתפ'תים לאמונה שגורל ישראל יחזור על תולדות הצלבנים.

איזה דגם היה קסינג'ר עצמו ממציא, אילו היה שרי-החוק של ישראל, ולא שרי-החוק של ארצות-הברית?

אין היה מיישם במציאות הישראלית את העקרונות וההשקפות, שאותם פירט בספריו העיוניים. לפני שנקרא להצטרף לצמרת האמריקאית?

אין ספק שתחילה היה מגבש את השיקולים הישראליים העצמאיים:

● הזמן פועל עתה לרעת ישראל. משום כך, ככל שיקדים השלום לבוא, כן יגבר הסיכוי של ישראל להב'טיח בו את אינטרסים שלה.

● הביטחון-טווח-ארוך של ישראל חייב די התבסס על "לגיטימיות חדשה" כלומר על כינון מצב מדיני חדש שכל העמים במרחב יקבלוהו ברצון, וישלימו עימו ללא אונס.

● אין ערך ממשי ל"גבולות-ביטחון" דימויניים. תחת לחתור לצירוף שטחים, המעניקים אשלייה של ביטחון, אך גורמים רק למילחמות נוספות, יש לחתור להתפייסות עם העמים, ובראש וראשונה עם העם הפלסטיני, כדי לעקר מראש כל כוח העלול להפריע לשלום שיושג.

● משום כך עדיפה פנייה ישראלית ישירה על העמים הערביים, שתשנה את המציאות ה-פוליטית והפסיכולוגית בינם ובין ישראל, על כל הסדר שיושג כאמצעות האמריקאים.

● מאחר שגם לפי הדגם האמריקאי אין כל סיכוי שישראל תחזיק לאורך ימים בשטחים ש-כבשה במילחמת ששת-הימים, מוטב לישראל לתפוס את השור בקרניו ולנצל את החזרת השטחים כמכשיר להתפייסות.

● הוא הדין לגבי הקמתה של מדינה פלסטינית, שגם היא הפכה בלתי-נמנעת, מוטב שישראל עצמה תציע אותה, במקום לקבלה בכפייה מבחוץ.

הדגם שהיה מוצע על-ידי קסינג'ר, אילו היה ישראלי, היה נראה, על כן, כך:

● ישראל תכריז מייד, באופן עצמאי וחד-צדדי, כי היא מוכנה במיסגרת השלום לחזור לגבולותיה הקודמים (או לקירבתם), ולעזור בהקמת מדינה פלסטינית בחלקים הערביים של הארץ.

● ישראל תפנה במחווה דרמטית אל מדינות ערב ואל העם הפלסטיני, בהצעה לפי תוח מייד כמשאית-מתן ישיר ומזורז להשגת השלום על בסיס זה.

● ישראל תחתור, במהלך מהיר, להשגת הסכם-שלום כולל וסופי, שפתור ברומנית את כל השאלות התלויות ועומדות בינה ובין העולם הערבי, ולכינון מציאות-שלום שתהיה מקובלת על הכל.

● במידה שיהיו דרושים שלבי-ביניים בי מעבר אל השלום, הם לא יהיו לפני השגת ההסכם, אלא כביצו'עו, ויהוו חלק ממנו.

כרוסות של נקניק

הבדל העצום בין דגם זה של "קסינג'ר ישראלי" לבין הדגם של קסינג'ר האמריקאי, בולט בצורה חותכת כשמביטים בשניהם בעיניים ערביות.

הדגם הישראלי יאמר לערבים:

● אתם יכולים להשיג את שני יעדיכם ה-העיקריים — החזרת השטחים והיסול הכעיה הפלסטינית — במישורן מדיני ישראל, מבני שלום קומיסיון מדיני ולכלכלי מופקע למעצמה זרה.

● בדרך זו יינמע מכם הצורך ליצור תלות ערבית באמריקה, וזה מבלי להחזיר את התלות שלכם בברית המועצות.

● ייקבע מראש, כעובדת-יסוד פסיכולוגית ופוליטית, שהגבול הסופי של הנסיגה הוא כי קירבת הקו הירוק — ותודעת העמים תתרגל לכך לפני שתבוצע הנסיגה עצמה.

● התעקשות ישראלית על פרטי ההסדר אינה נובעת מרצונה המוסווה להמשיך ולהחזיק בשטחים שכבשה, אלא מעמידה כנה על הצרכים הנראים לישראל כחיוניים: סידורי-ביטחון, גבול פתוח וריקמת-יחסים חדשה.

ובעיקר:

● הסכמת ישראל לזווית-יוריה אינה נובעת מי חולשה, ואינה באה בעיקבות לחץ מבחוץ, אלא היא פרי הברעה ישראלית עצמאית, ה-מעדיפה שלום על פני שטחים וחרוצה להשתלב במציאות מרחבית חדשה.

● גם אם הנסיגה תבוצע בשלבים, תוך הגשי מת הזוויה-השורה, היא לא תיראה כפירוק הדי-רגתו של ישראל הגשה, אלא כהגשמה הדר-גתית של תוכנית ישראלית עצמאית.

לעומת זאת, הדגם האמריקאי ייראה לערבים באור שונה לגמרי — אור המבשר סכנות חמורות לעצם קיומה של ישראל בטווח הארוך.

הערבים יראו שאחרי כל כמה חודשים נאלצת ישראל, תחת לחץ אמריקאי, לסגת בעלי-כורחה משטח כלשהו. שום נסיגה כזאת לא תיראה כמשרה בין